

Reactie op de internetconsultatie Wijziging Participatiewet in verband met categoriale bijzondere bijstand voor alleenverdieners

Met veel belangstelling heeft de gemeente Utrecht kennis genomen van de internetconsultatie voor de wijziging van de Participatiewet in verband met categoriale bijzondere bijstand voor alleenverdieners.

Het is positief dat voor de problematiek een oplossing is ontwikkeld die enerzijds beoogd eenvoudig en uitvoerbaar te zijn voor gemeenten en anderzijds zoveel inwoners van een ambtshalve toekenning te voorzien.

Als tussentijdse oplossing kunnen gemeenten hier tijdelijk mee aan de slag. Het perspectief voor een structurele oplossing biedt daarmee een stip op de horizon. Het is daarom van belang te benoemen dat we erop rekenen dat in de tussentijd verder gewerkt wordt aan de toegezegde structurele oplossing en dat inzet vanuit gemeenten op deze problematiek niet langer dan strikt noodzakelijk hoeft te zijn.

Hieronder volgen puntsgewijs de op -en aanmerkingen op de internetconsultatie.

1. Juridische opmerkingen:

- art. 35a is opgesteld als een kan-bepaling. Gemeenten krijgen hiermee de bevoegdheid tot het al dan niet verstrekken van bijzondere bijstand. Wenselijker zou zijn om dwingend recht hierop te formuleren om enerzijds alle alleenverdieners die getroffen zijn in hun bestaanszekerheid als gevolg van de problematiek tegemoet te komen. Anderzijds wordt hiermee voorkomen dat er onwenselijke lokale verschillen tussen gemeenten gaan optreden. Het gaat dan niet zozeer om uitvoeringsverschillen waarnaar in paragraaf 2.5 van de MvT wordt verwezen, maar in verschillen tussen gemeenten die wel of niet besluiten tot het uitvoeren van de wetwijziging. Het voorstel is daarom om de bevoegdheid te vervangen door een dwingende bepaling.
- In de Memorie van Toelichting wordt meerdere malen aangegeven dat gemeenten een 'lichte toets' dienen uit te voeren op de lijst vanuit de belastingdienst. We pleiten ervoor om nader te definiëren en te kaderen wat onder deze 'lichte toets' valt. Hiermee voorkomen we gemeentelijke verschillen en lokale invulling van deze 'lichte toets'. Het uitgangspunt is namelijk dat zoveel mogelijk belanghebbenden ambtshalve aanspraak kunnen maken op het vaste bedrag.
- Met betrekking tot het advies rondom de vermogenstoets pleiten we om dit expliciet in het wetsvoorstel op te nemen. Een advies blijft te vrijblijvend en kan tot lokale keuzes en verschillen leiden.
- In § 2.3.2 (peildatum) wordt gesteld dat gemeenten bij individuele aanvragen zelf een (inkomens)toets kunnen uitvoeren met een peildatum of referteperiode. We verzoeken het Rijk om nader te specificeren welke peildatum bedoeld wordt en wat een referteperiode inhoudt. Dit laatste wekt namelijk de suggestie dat er gedurende een bepaalde periode aan een aantal voorwaarden moet voldaan zijn.

2. Uitvoeringstechnische opmerkingen:

- Randvoorwaardelijk aan een goede uitvoering is een zo accuraat mogelijke lijst zodat een aanvullende (arbeidsintensieve) controle van de gemeente beperkt of overbodig is en de (snelle) uitvoerbaarheid niet in het geding komt.
- In de MvT is aangegeven dat de burger bij een individuele aanvraag bepaalde bewijsstukken zal moeten overleggen. Dit behoeft concretisering. De verwijzing 'Beoordeling door gemeenten zal in grote lijnen geschieden op basis van vergelijkbare criteria als de criteria die gelden voor de lijst via de Belastingdienst (paragraaf 2.6)' is onvoldoende concreet. De verschillen in administratieve belasting van inwoners tussen de ambtshalve toekenningen en de individuele aanvragen zijn idealiter miniem. We roepen het Rijk daarom op om criteria op te stellen voor de individuele aanvragen waarbij eenvoud zowel voor de inwoner als voor gemeente als uitgangspunt geldt.

3. Opmerkingen rondom financiering gemeenten:

- Met betrekking tot de financiering van gemeenten rijst de twijfel of het opslagpercentage waarnaar in de MvT wordt verwezen toereikend zal zijn om eventuele meerkosten te dekken. Een individuele aanvraag is namelijk beduidend arbeidsintensiever dan een ambtshalve toekenning op basis van een lijst.
- We verzoeken het Rijk om eerder meer informatie te delen over de verdeling en berekening van de gemeentelijke financiering. Meer zekerheid hierop past ook binnen het kader van een wetsvoorstel.

Tot slot: in eerdere communicatie vanuit het Rijk werd een pas op de plaats van gemeenten gevraagd voor de periode vòòr 2022. Tot op heden is nog steeds onduidelijk wat er vanuit het Rijk geregeld is voor gedupeerden die in de jaren voorgaand aan 2022 te maken hebben gehad met een gemis aan toeslagen en al dan niet een daaraan gerelateerde terugvordering. We verzoeken het Rijk om duidelijk te maken wat het besluit is hierover.